

SIKKERHETS DATABLAD

LaserMax®

Revisjonsdato: 11.03.2015

1. IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG SELSKAPET/FORETAKET

1.1 Produktidentifikator

Kjemikaliets navn LaserMax®
Utgave nummer 1.0

1.2 Identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Anvendelse Materiale for utarbeidelse av navnskilt, merking av forskjellige gjenstander, signaturer, etc.
Anvendelser som frarådes N/A

1.3 Opplysning om leverandør av sikkerhetsdatabladet

Leverandør Alvøen AS
Alvøveien 130
5179 GODVIK
Norge
Telefon: 55 50 66 30
Fax: 55 50 66 40
E-post firmapost@alvoen.no
Utarbeidet av Sensor Chemcontrol AS

1.4 Nødtelefon **Giftinformasjonen: +47 22 59 13 00.**

2. FAREIDENTIFIKASJON

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 1272/2008EC Ikke et farlig stoff eller en farlig blanding i henhold til bestemmelse (EF) No 1272/2008.

Klassifisering i henhold til 67/548/EEC og 1999/45/EC Dette kjemikaliets klassifiseres ikke som farlig i henhold til Direktiv 67/548/EØF.

2.2 Merkningselementer

Faresetninger EUH208 Inneholder Etylakrylat og Metylmetakrylat ; Kan gi en allergisk reaksjon.

Sikkerhetssetninger

Generelle P101 Dersom det er nødvendig med legehjelp, ha produktets beholder eller etikett for hånden.
P102 Oppbevares utilgjengelig for barn.
P103 Les etiketten før bruk.

2.3 Andre farer

Hudkontakt og innånding av støv er forventet å være den primære eksponeringsvei.
Dersom produktet smeltes eller oppvarmes avgis damp som kan irriterer øyne, hud og åndedretsorganer.

Kjemikaliets tilfredsstillende ikke kriteriene for PBT eller vPvB i samsvar med REACH vedlegg XIII.
Inneholder kjemikalie(r) som skal betraktes som kreftfremkallende.
Inneholder Kjemikalie(r) som skal betraktes som at de fremkaller allergi eller annen overfølsomhet i øynene eller luftveier eller som skal betraktes som at de fremkaller allergi ved hudkontakt.

Selv om dette produktet ikke er klassifisert som farlig i henhold til henhold til bestemmelse (EF) No 1272/2008 inneholder sikkerhetsdatabladet verdifull informasjon kritisk for sikker håndtering og riktig bruk. Sikkerhetsdatabladet bør derfor beholdes og være tilgjengelig for arbeidstgere og andre som bruker eller bearbeider produktet.

3. SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2 Blandinger

SIKKERHETSATABLAD

LaserMax®

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 11.03.2015

Ingrediens	Identifisering	Klassifisering etter forordning		Vekt-%
		67/548/EEC, 1999/45/EC	1272/2008 (CLP)	
P (EA/MMA)		IK	IK	50-54
Acrylic Styrene Copolymer		IK	IK	35-50
Aluminiumpulver (stabilt)	Ec/Nlp nr: 231-072-3 Cas nr: 7429-90-5	F; R11-15	Flam Sol 1; H228 Water-react 2; H261	1-5
Carbon black	Ec/Nlp nr: 215-609-9 Cas nr: 1333-86-4	IK	Note:Æ	1-5
Kobber	Ec/Nlp nr: 231-159-6 Cas nr: 7440-50-8	N; R50	Aquatic Acute 1; H400	1-5
Metylmetakrylat	Ec/Nlp nr: 201-297-1 Cas nr: 80-62-6 Index nr: 607-035-00-6	F; R11 Xi; R37/38-43	Flam Liq 2; H225 Skin Irrit 2; H315 Skin Sens 1; H317 STOT SE 3; H335 Note:D	< 0.5
Etylakrylat	Ec/Nlp nr: 205-438-8 Cas nr: 140-88-5 Index nr: 607-032-00-X	F; R11 Xn; R20/21/22 Xi; R36/37/38-43	Flam Liq 2; H225 Acute Tox 4; H302+H312+H332 Skin Irrit 2; H315 Skin Sens 1; H317 Eye Irrit 2; H319 STOT SE 3; H335 Note:D	< 0.1

Tegnforklaring

Xn=Helseskadelig. Xi=Irriterende. F=Meget brannfarlig. N=Miljøskadelig.
 Flam Liq 2: Brannfarlige væsker.
 Eye Irrit 2: Alvorlig øyeirritasjon.
 Flam Sol 1: Brannfarlige faste stoffer.
 Acute Tox 4: Akutt giftighet.
 Aquatic Acute 1: Meget giftig for vannmiljøet.
 Skin Irrit 2: Irriterende for huden.
 STOT SE 3: Spesifikk målorgantoksisitet - enkelteksponering.
 Water-react 2: Stoffer og stoffblandinger som ved kontakt med vann utvikler brannfarlige gasser.
 Skin Sens 1: Sensibiliserende ved hudkontakt.
 Forklaring til relevante fare- og risikosekvenser (R og H setninger) finnes i seksjon 16.

Ingredienskommentarer

Synonym for P(EA/MMA):
 2-Propenoic acid, 2-methyl-, methyl ester, polymer with ethyl 2-propenoate

Alle konsentrasjoner er oppgitt som vektprosent.
 Klassifiseringen gjelder for hvert enkelt stoff, ikke for produktet.
 Referanser i notene forholder seg til EU forskriften "REGULATION (EC) No 1272/2008 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 16 December 2008".

Note Æ: Stoffet er oppført fordi det har en grenseverdi (administrativ norm).

Note D: Visse stoffer, som har tilbøyelighet til spontan polymerisation eller nedbrytning, slippes ut i markedet vanligvis i stabilisert form. I denne form er de oppført i stofflisten. I tilfeller, hvor disse stoffer slippes ut i markedet i ustabil form, skal leverandøren oppgi stoffets navn på etiketten etterfulgt av "ikke stabilisert".

4. FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Innånding

Frisk luft, varme og hvile, helst i bekvem halvsittende stilling. Hvis den skadede ikke puster, gi kunstig åndedrett. Sørg for frie luftveier.

Hudkontakt

Kontakt et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege ved ubehag.

Øyekontakt

Ved vedvarende øyeirritasjon: Søk legehjelp.

Svelging

Inntak gjennom munnen er ikke ansett for å være en potensiell eksponeringsvei.

4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

n/a

SIKKERHETSATABLAD

LaserMax®

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 11.03.2015

4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Ved ulykke eller uvelhet, ta straks kontakt med lege, vis fram bruksanvisningen eller sikkerhetsdatabladet om det er tilgjengelig.

5. BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1 Slukningsmidler

Passende slukningsmidler

Vanntåke, skum, CO₂ og pulver.

Uegnede slukningsmidler

Unngå rettet vannstråle i slukkingsarbeidet.

5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Ved brann utvikles CO, CO₂, NO_x og svart røyk.

5.3 Råd til brannmannskaper

n/a

6. TILTAK VED UTILSIKTEDE UTSLIPP

6.1 Personlige forsiktighetsregler, verneutstyr og nødrutiner

Bruk verneutstyr som beskrevet i seksjon 8.2 i sikkerhetsdatabladet. Beholdere med oppsamlet materiale skal merkes nøye med korrekt innhold. Hold mennesker og dyr unna det forurensede området.

6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Må ikke komme i vannavløp eller kloakkavløp.

6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Spill samles opp mekanisk.

6.4 Henvisning til andre avsnitt

Se avsnitt 7 for informasjon om sikker håndtering.
Se avsnitt 8 for informasjon om personlig verneutstyr.
Se avsnitt 12 for informasjon om økologi.
Se avsnitt 13 for informasjon om fjerning av avfall.

7. HÅNDTERING OG LAGRING

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Håndteres i samsvar med god hygiene og sikkerhetspraksis. Brukerveiledningen skal følges for å oppnå sikker bruk og best mulig resultat.

7.2 Vilkår for sikker lagring, samt eventuelle uforenligheter

n/a

7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r)

Materiale for utarbeidelse av navnskilt, merking av forskjellige gjenstander, signaturer, etc. Inngravering utføres ved hjelp av laser eller annen mekanisk påvirkning.

8. EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONLIG BESKYTTELSE

8.1 Kontrollparametre

Ingrediens	Einecs nr	CAS nr	8 timer		Korttid		Ref.	Anm.	År
			mg/m ³	ppm	mg/m ³	ppm			
Aluminiumpulver (stabil)	231-072-3	7429-90-5	5				Norsk		2015
Carbon black	215-609-9	1333-86-4	3,5				Norsk		2015
Kobber	231-159-6	7440-50-8	1				Norsk	støv	2015
Metylmetakrylat	201-297-1	80-62-6	100	25			Norsk	AE	2015
Etylakrylat	205-438-8	140-88-5	21	5			Norsk	HAKE	2015

Anmerkning om tiltak- og grenseverdier

Tiltak- og grenseverdier gjelder ved bearbeiding av produktet slik at det oppstår støv eller luftpartikler.

Norsk = Tiltaksverdier og grenseverdier for forurensninger i arbeidsatmosfæren. Hentet fra Forskrift om tiltaks- og grenseverdier.

Anmerkning H: Kjemikalier som kan tas opp gjennom huden.

Anmerkning A: Kjemikalier som skal betraktes som at de fremkaller allergi eller annen overfølsomhet i øynene eller luftveier eller som skal betraktes som at de fremkaller allergi ved hudkontakt.

Anmerkning K: Kjemikalier som skal betraktes som kreftfremkallende.

Anmerkning E: EU har en veiledende grenseverdi for stoffet.

8.2 Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen

Sunn fornuft og sikkerhetsregler skal alltid brukes ved allmenn omgang med kjemikalier. Sørg for at emballasjen er riktig merket for å forebygge uforutsett inntak eller feilaktig bruk. Sørg for god

SIKKERHETSDATABLAD

LaserMax®

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 11.03.2015

	arbeidshygiene. Sørg for bruk av anbefalt verneutstyr og vernetøy. Sørg for tilstrekkelig utsug eller ventilasjon på arbeidsplassen. Unngå kontakt med øyne og hud.
Åndedrettsvern	Ved inngravering i materialet ved hjelp av laser eller mekanisk bearbeiding slik at det oppstår støv, må det brukes tilstrekkelig avsug eller åndedrettsvern med støvfilter..
	Den europeiske standardiseringskomiteens (CEN) standarder EN136, EN140 og EN405 angir åndedrettsvernsmasker, EN149 og EN143 angir filteranbefalinger.
Øyevern	Øyevern skal være i henhold til standarden EN 166.
Håndvern	EN 388 - Beskyttelseshansker mot mekanisk fare.
Annen informasjon	Personlig verneutstyr skal oppfylle kravene som er gitt i forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr, fastsatt av Arbeidstilsynet, best.nr. 523. Det er god industriell hygienep praksis å unngå hudkontakt mest mulig. Unngå bruk av ringer, klokker e. l. som er egnet til å holde på produktet og derved forårsake hudreaksjoner. Beskyttelseskremer kan hjelpe til å beskytte utsatte hudområder, men kan ikke erstatte hansker. Fjern forurensete klær for å unngå hudkontakt. Etter vask av huden påføres fet hudkrem for å erstatte tapt hudfett. Hold god orden.

9. FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om fysiske og kjemiske egenskaper

Form	Fast
Farge	Diverse farger.
Lukt	Karakteristisk.
Lukterskel	n/a
pH (kons.)	n/a
Smeltepunkt/ frysepunkt	n/a
Startkokepunkt og kokeområde	n/a
Flammepunkt	n/a
Fordampingshastighet	n/a
Antennelighet (fast stoff, gass)	n/a
Øvre/nedre antennelighets- eller eksplosjonsgrense	n/a
Damptrykk	n/a
Damptetthet	n/a
Relativ tetthet	1.15
Løselighet(er)	n/a
Fordelingskoeffisient n-oktanol/vann	n/a
Selvantenningsstemperatur	393 °C
Nedbrytingstemperatur	n/a
Viskositet	n/a
Eksplosjonsegenskaper	n/a
Oksidasjonsegenskaper	n/a
9.2 Andre opplysninger	n/a

10. STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet	n/a
10.2 Kjemisk stabilitet	Stabil under normale forhold.
10.3 Mulighet for farlige reaksjoner	n/a
10.4 Forhold som skal unngås	n/a
10.5 Uforenlige materialer	n/a
10.6 Farlige nedbrytningsprodukter	Ved brann oppstår CO (karbonoksid) , CO2 (karbondioksid), NOx (nitrogenoksid) og svart røyk.

11. TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger

Databladet er utarbeidet med Sensor-chemdoc 8.5a lisensert til Sensor Chemcontrol AS

SIKKERHETSATABLAD

LaserMax®

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 11.03.2015

For ingrediens	Carbon black
LD50 oral	> 15400 mg/kg (Rotte)
Referanse	Acute Toxicity Data. Journal of the American College of Toxicology, Part B. Vol. 15(Suppl),
LD50 dermal	> 3000 mg/kg (Kanin)
Referanse	Acute Toxicity Data. Journal of the American College of Toxicology, Part B. Vol. 15(Suppl),
For ingrediens	metylmetakrylat
LD50 oral	7870 mg/kg (Rotte)
Referanse	Journal of Industrial Hygiene and Toxicology. Vol. 23, Pg. 343, 1941.
LD50 dermal	> 5000 mg/kg (Kanin)
Referanse	National Technical Information Service. Vol. OTS0544282,
LC50 Innåndning	78 mg/l/4 h (Rotte)
Referanse	Gigiena Truda i Professional'nye Zabolevaniya. Labor Hygiene and Occupational Diseases. Vol. 20(6), Pg. 5, 1976.
For ingrediens	etylakrylat
LD50 oral	800 mg/kg (Rotte)
Referanse	Bromatologia i Chemia Toksykologiczna. Vol. 12, Pg. 405, 1979.
LD50 dermal	460 mg/kg (Kanin)
Referanse	National Technical Information Service. Vol. OTS0520180,
LC50 Innåndning	5.79 mg/l/4 h (Rotte)
Referanse	National Technical Information Service. Vol. OTS0520180,
Akutt giftighet	Under normal bruk, er ingen helsemessige effekter forventet.
Hudetsing/ hudirritasjon	Inneholder stoff som kan taes opp gjennom huden.
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Dersom produktet smeltes eller oppvarmes avgis damp som kan irriterer øyne, hud og åndedretsorganer. Inneholder Kjemikalie(r) som er klassifisert som allergifremkallende.
Skader på arvestoffet i kjønnseller	Ingen av kjemikalie(r) oppført i seksjon 3 er klassifisert som arvestoffskadende (mutagene).
Kreftfremkallende egenskaper	Inneholder kjemikalie(r) som skal betraktes som kreftfremkallende.
Reproduksjonstoksicitet	Ingen av kjemikalie(r) oppført i seksjon 3 er klassifisert som reproduksjonsskadelige.
STOT - enkelteksponering	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
STOT - gjentatt eksponering	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
Aspirasjonsfare	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
Annen informasjon	Sannsynlig eksponeringsvei: Hudkontakt. Innåndning av støv eller luftpartikler.

12. ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1 Giftighet	Dårlig oppløselig blanding. Ingen kjent økotoksikologisk effekt.
For ingrediens	Aluminiumpulver (stabilt)
LC50	1.55 mg/l (Fisk 96 timer)
Referanse	Li, X., and F. Zhang 1992. Toxic Effects of Low pH and Elevated Al Concentration on Early Life Stages of Several Species of Freshwater Fishes. Acta Sci.Circumstant.(Huanjing KexueXuebao) 12(1):97-104
For ingrediens	Kobber
EC50	0.02 mg/l (Kreps 48 timer)
Referanse	Bossuyt, B.T.A., B.T.A. Mylissen, and C.R. Janssen 2005. Relevance of Generic and Site-Specific Species Sensitivity Distributions in the Current Risk Assessment Procedures for Copper and Zinc. Environ.Toxicol.Chem. 24(2):470-478
LC50	0.665 mg/l (Fisk 96 timer)
Referanse	Shariff, M., P.A.H.L. Jayawardena, F.M. Yusoff, and R. Subasinghe 2001. Immunological Parameters of Javanese Carp Puntius gonionotus (Bleeker) Exposed to Copper and Challenged with Aeromonas hydrophila. Fish Shellfish Immunol. 11(4):281-291; Rehwoldt, R., L.W. Menapace, B. Nerrie, and D. Alessandrello 1972. The Effect of Increased Temperature upon the Acute Toxicity of Some Heavy Metal Ions. Bull.Environ.Contam.Toxicol. 8(2):91-96
For ingrediens	metylmetakrylat
LC50	311 mg/l (Fisk 96 timer)
Referanse	Pickering, Q.H., and C. Henderson 1966. Acute Toxicity of Some Important Petrochemicals to Fish. J.Water Pollut.Control Fed. 38(9):1419-1429
For ingrediens	etylakrylat
LC50	2.5 mg/l (Fisk 96 timer)
Referanse	Geiger, D.L., L.T. Brooke, and D.J. Call 1990. Acute Toxicities of Organic Chemicals to Fathead Minnows (Pimephales promelas), Volume 5. Ctr. for Lake Superior Environ.Stud., Univ.of Wisconsin-Superior, Superior, WI :332 p.
12.2 Persistens og nedbrytellighet	n/a
12.3 Bioakkumuleringsevne	Ingen bioakkumulering er indikert. Det forventes ingen skadelige langtidseffekter på vannorganismer.

SIKKERHETSDATABLAD

LaserMax®

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 11.03.2015

12.4 Mobilitet i jord	n/a
12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering	Kjemikaliet inneholder ikke PBT eller vPvB stoffer. Kjemikaliet tilfredsstillter ikke kriteriene for PBT eller vPvB i samsvar med REACH vedlegg XIII.
12.6 Andre skadevirkninger	n/a

13. INSTRUKSER VED DISPONERING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder

Avfallsgrupper EAL-kode bør fastsettes av brukeren, basert på anvendelse av produktet.

Angivelse av EAL-koder er kun veiledende. Sjekk alltid avfallskoden med henblikk på den aktuelle tilstand produktet befinner seg i. De endelige avfallsgrupper og koder må bestemmes av sluttbruker basert på den faktiske bruken av produktet.

Emballasje n/a

Annen informasjon Produktet får ikke slippes ut i avløp, vassdrag eller i grunnvann.

14. TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 FN-nummer n/a

14.2 FN-forsendelsesnavn n/a

14.3 Transportfareklasse(r)

ADR/RID klasse n/a

14.4 Emballasjegruppe n/a

14.5 Miljøfarer n/a

14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk n/a

14.7 Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket n/a

15. REGELVERKSMESSIGE OPPLYSNINGER

15.1. Særlige bestemmelser og særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for kjemikaliet

Kommisjonsforordning (EU) nr. 453/2010 av 20. mai 2010 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH) vedlegg II (Vedlegg II - "II").

Europaparlaments og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og blandinger, om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF, og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006.

Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier).

ADR/RID Forskrift om landtransport av farlig gods 2013.

ECHA (European Chemicals Agency) C&L Inventory database.

Kommisjonsforordning (EU) nr 944/2013 av 2 Oktober 2013 (ATP5).

Ex-ECB databasen (<http://esis.jrc.ec.europa.eu/index.php?PGM=cla>).

Avfallsforskriften (miljøverndepartementet) - FOR 2004-06-01 nr 930: Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall.

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Leverandøren har ikke gjennomført en vurdering av kjemikaliesikkerhet for stoffet eller stoffblandingen.

Annen informasjon

Klassifiseringen av dette produktet er gitt på grunnlag av de foreliggende opplysninger fra leverandøren.

16. ANDRE OPPLYSNINGER

Relevante fare og risiko setninger for hver ingrediens

H225 Meget brannfarlig væske og damp.
H228 Brannfarlig fast stoff.
H261 Ved kontakt med vann utvikles brannfarlige gasser.
H302 Farlig ved svelging.
H312 Farlig ved hudkontakt.
H315 Irriterer huden.
H317 Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
H332 Farlig ved innånding.
H335 Kan forårsake irritasjon av luftveiene.

SIKKERHETSDATABLAD

LaserMax®

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 11.03.2015

	H400 Meget giftig for liv i vann. R-11 Meget brannfarlig. R-15 Reagerer med vann under dannelse av ekstremt brannfarlige gasser. R-20/21/22 Farlig ved innånding, hudkontakt og svelgning. R-36/37/38 Irriterer øynene, luftveiene og huden. R-37/38 Irriterer luftveiene og huden. R-43 Kan gi allergi ved hudkontakt. R-50 Meget giftig for vannlevende organismer.
Henvisninger til viktig litteratur og spesielle datakilder	Sikkerhetsdatablad fra leverandøren.
Forkortelser i dokumentet	N/a - Ikke relevant eller kjent informasjon. AQL - Acceptance Quality Level (Akseptabelt kvalitetsnivå definerer antall % defekte komponenter som anses akseptabelt). EAL - Den europeiske avfallslisten. VPvB - Very Persistent and very Bioaccumulative (require special attention under REACH). PBT - Persistent, Bioaccumulative and Toxic.
Første gang utgitt	11.03.2015
Utskriftsdato	11.03.2015
Annen informasjon	Revidert og kvalitetssikret av: Sensor Chemcontrol AS Storgata 30 3611 Kongsberg Norge Tlf: 32 77 06 60 E-post: helpdesk@sensor.as.

--- SIKKERHETSDATABLAD i henhold til EU direktiv 67/548/EEC, 1999/45/EC og 453/2010 av 20. Mai 2010 ---